

Aandachtspunten Financiële Verslaggeving 2011

Toezicht Financiële Verslaggeving

September 2011

Autoriteit Financiële Markten

De AFM bevordert eerlijke en transparante financiële markten. Wij zijn de onafhankelijke gedragstoezichthouder op de markten van sparen, lenen, beleggen en verzekeren. De AFM bevordert zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten en ziet toe op een eerlijke en efficiënte werking van kapitaalmarkten. Ons streven is het vertrouwen van consumenten en bedrijven in de financiële markten te versterken, ook internationaal. Op deze manier draagt de AFM bij aan de welvaart en de economische reputatie van Nederland.

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	4
2	Inleiding	5
3	Voorlopige bevindingen uit de reguliere onderzoeken (desktopreviews)	6
4	Voorlopige bevindingen uit themaonderzoeken 2011	10
5	Waardering van en transparantie over staatsobligatis en andere posities met landenrisico	11
6	Gewijzigde standaarden vanaf het boekjaar 2011	12
7	Themaonderzoeken in 2012	14

1 Samenvatting

Sinds 2010 publiceert de Autoriteit Financiële Markten (AFM), voorafgaand aan het activiteitenverslag, de aandachtspunten die uit het toezicht op financiële verslaggeving naar voren zijn gekomen. De publicatie van dit verslag is dit jaar vervroegd naar eind september, mede op verzoek van de betrokken ondernemingen. Daarmee verwacht de AFM dat ondernemingen deze verbeterpunten nog meer zullen betrekken bij het opstellen van de financiële verslaggeving over 2011. Dit rapport vermeldt de belangrijkste bevindingen en kwesties uit de reguliere onderzoeken die de AFM uitvoert en heeft uitgevoerd. Ook is rekening gehouden met de bevindingen van collega-toezichhouders uit Europa en de ontwikkelingen op de financiële markten. De AFM heeft de indruk dat de toelichtingen in de jaarrekening verder zijn verbeterd en haar mededelingen goed worden opgevolgd.

Op een aantal onderdelen is ruimte voor verbetering. Dit betreft in het bijzonder de navolgende toelichtingen:

1. De toepassing van het continuïteitsbeginsel;
2. De belangrijkste veronderstellingen en andere schattingsonzekerheden;
3. De belangrijkste 'accounting policies';
4. Bijzondere waardeverminderingen (impairments);
5. Methoden en belangrijke veronderstellingen gehanteerd bij de bepaling van de reële waarde van vastgoedbeleggingen;
6. Informatie over financiële instrumenten;
7. Informatie over winstbelastingen;
8. Informatie over op aandelen gebaseerde beloningen aan key management en bestuurders; en
9. Segmentinformatie.

Naast de toelichtingen biedt het kasstroomoverzicht nog ruimte voor verbetering door uitsluitend de werkelijke kasstromen te presenteren en de 'non-cash items' buiten beschouwing te laten. In hoofdstuk 3 worden de verbeterpunten nader toegelicht. In hoofdstuk 4 worden de voorlopige bevindingen uit de themaonderzoeken gerapporteerd en in hoofdstuk 5 wordt de rondetafelbijeenkomst aangekondigd over de waardering en transparantie over staatsobligaties en andere posities met landenrisico. Nagenoeg alle beoordeelde financiële instellingen lijken de reële waarde van de rechtstreekse beleggingen in Griekse staatsobligaties op basis van de notering per 30 juni 2011 te hebben bepaald (level 1 waardering). In overeenstemming met de voorschriften is de negatieve herwaarderingsreserve die gevormd is voor Griekse staatsobligaties die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan (looptijd tot en met 2020), in de winst- en verliesrekening als verlies verwerkt. Tot slot wordt aandacht besteed aan de gewijzigde standaarden van het boekjaar 2011 en de onderwerpen voor de themaonderzoeken in 2012.

Ondernemingen die naar aanleiding van deze publicatie vragen of opmerkingen hebben kunnen contact opnemen met de afdeling Toezicht Financiële Verslaggeving via fin.verslaggeving@afm.nl of 020-7973721.

2 Inleiding

De belangrijkste (voorlopige) bevindingen uit de door de Autoriteit Financiële Markten (AFM) uitgevoerde reguliere onderzoeken en themaonderzoeken, worden enkele maanden voorafgaand aan de publicatie van het volledige en definitieve activiteitenverslag van de AFM gepubliceerd. Deze rapportage draagt de naam 'Aandachtspunten Financiële Verslaggeving 2011'.

Onderstaand volgt een overzicht van de momenten waarop de AFM informatie publiceert over het toezicht op de financiële verslaggeving:

- eind augustus: aankondiging themaonderzoeken
- eind september: voorlopige bevindingen toezicht AFM
- eind oktober: definitieve resultaten themaonderzoeken
- medio januari: activiteitenverslag.

Ondernemingen hebben aangegeven dat het eerder en afzonderlijk rapporteren van de 'Aandachtspunten Financiële Verslaggeving 2011' behulpzaam is bij het opmaken van de jaarrekening over het lopende boekjaar. Op verzoek van betrokken ondernemingen brengt de AFM deze rapportage voortaan eind september uit. Bovendien is er in deze rapportage ook aandacht voor de themaonderzoeken die de AFM in 2012 zal doen. Deze zijn gepubliceerd op 31 augustus 2011 op de website van de AFM.

Door de eerdere publicatie verwacht de AFM dat ondernemingen bij de opstelling van de financiële verslaggeving over 2011 nog meer rekening zullen houden met de aangedragen verbeterpunten. Tot 2010 had het jaarlijkse activiteitenverslag van de AFM te weinig impact op de kwaliteit van de financiële verslaggeving van ondernemingen. Bij de AFM is het beeld ontstaan dat de kwaliteit van de financiële verslaggeving 2010, met het afzonderlijk en eerder rapporteren van de aandachtspunten in het activiteitenverslag, positief is beïnvloed. De betreffende onderwerpen hebben tot minder vragen geleid dan in voorgaande jaren. De AFM ziet graag dat deze lijn wordt voortgezet.

De bevindingen uit het toezicht in 2011 zijn grotendeels gebaseerd op lopende (thema)onderzoeken. Het is daarom mogelijk dat de definitieve bevindingen afwijken. De voorlopige bevindingen hebben vooral betrekking op het niet, onvolledig of onjuist opnemen van toelichtingen in de individuele jaarrekeningen. Dat betekent niet dat de financiële verslagen geen andere fouten of onvolkomen kunnen bevatten. Het toezicht van de AFM is primair gericht op de beoordeling dat de verslaggevingsvoorschriften over de gehele linie juist zijn toegepast waardoor een getrouw beeld ontstaat van de omvang en samenstelling van het resultaat, het eigen vermogen en de kasstromen. De AFM doet het werk van de accountant niet over. Inschattingen en oordelen van het management kunnen slechts marginaal worden getoetst. De AFM kan pas vragen stellen aan ondernemingen als zij op basis van openbare informatie twijfel heeft over de juiste toepassing van de verslaggevingsvoorschriften.

Het vervroegen van de publicatie van de voorlopige bevindingen heeft tot gevolg dat de resultaten van de themaonderzoeken Bedrijfscombinaties (IFRS 3R), Winst per aandeel (IAS 33) en de Enkelvoudige jaarrekeningen van obligatiefondsen eind oktober

afzonderlijk zullen worden gerapporteerd. Enkele voorlopige bevindingen worden alvast vermeld.

De waardering van en transparantie over staatsobligaties en andere posities met landenrisico worden, met het oog op het belang van dit onderwerp, afzonderlijk in hoofdstuk 5 behandeld.

Tot slot wordt aandacht besteed aan (de aanpassingen van) IFRS-standaarden en interpretaties die over het boekjaar 2011 voor het eerst moeten worden toegepast en aan de onderwerpen voor de themaonderzoeken 2012.

3 Voorlopige bevindingen uit de reguliere onderzoeken (desktopreviews)

Dit hoofdstuk bevat een overzicht van de belangrijkste voorlopige bevindingen en kwesties uit de reguliere onderzoeken (desktopreviews) die de AFM heeft uitgevoerd en uitvoert op de jaarlijkse financiële verslaggeving over het boekjaar 2010 en de halfjaarlijkse financiële verslaggeving 2011. De onderzoeken van de halfjaarlijkse financiële verslaggeving moeten voor een groot deel nog worden opgestart, terwijl ruim 40% van de ruim 70 opgestarte onderzoeken van de jaarlijkse financiële verslaggeving nog niet is afgerond. Ook is rekening gehouden met de bevindingen van collega-toezichthouders uit Europa en de ontwikkelingen in de financiële markten.

Toelichtingen lijken verder te zijn verbeterd en de mededelingen uit 2010 zijn goed opgevolgd

Op basis van de tot op heden uitgevoerde desktopreviews, voornamelijk opvolgingsonderzoeken, is bij de AFM het beeld ontstaan dat de toelichtingen in de jaarrekening verder zijn verbeterd en dat mededelingen die zij naar aanleiding van de financiële verslaggeving 2009 heeft gedaan, goed zijn opgevolgd in de financiële verslaggeving 2010. Op een aantal onderdelen is ruimte voor verdere verbetering. Onderstaand volgen de belangrijkste gebieden waarop verbeteringen mogelijk zijn.

Waar moet aandacht voor zijn en wat kan beter?

Toelichtingen

Gegeven de onzekerheden op de financiële markten is het van belang dat aandacht wordt besteed aan de toelichtingen over het hanteren van de continuïteitsveronderstelling en de toelichting van de belangrijkste veronderstellingen en schattingsonzekerheden daarbij. Ook de toelichtingen over financiële instrumenten en bijzondere waardeverminderingen hebben niet aan relevantie ingeboet. Daarnaast lijken toelichtingen niet altijd entiteitspecifiek te zijn en is sprake van 'boiler plate language', standaardteksten die weinig specifieke informatie bevatten.

Toelichting over het toepassen van het continuïteitsbeginsel

Als bij een onderneming materiële onzekerheid bestaat over de continuïteit dan kan het zo zijn dat het continuïteitsbeginsel kan worden toegepast. Dit is anders indien de leiding van de onderneming de intentie heeft om de onderneming te liquideren of haar activiteiten te

beëindigen dan wel dat er geen realistisch alternatief bestaat om de activiteiten voort te zetten. Het management dient in geval zij zich bewust is van materiële onzekerheden over de continuïteit, deze te vermelden in de jaarrekening. In één van de onderzochte jaarrekeningen ontbrak de beschrijving van de veronderstellingen waarom de toepassing van het continuïteitsbeginsel gerechtvaardigd is, hoewel sprake was van materiële onzekerheid over de continuïteit. In een andere jaarrekening ontbrak de beschrijving van de materiële onzekerheden.

Toelichting van de belangrijkste veronderstellingen over de toekomst en andere schattingsonzekerheden

In de toelichting dienen de belangrijkste veronderstellingen over de toekomst en andere schattingsonzekerheden te worden vermeld. Het gaat hierbij vooral om de onzekerheden die een significant risico in zich hebben van een materiële aanpassing van de boekwaarden van de activa en verplichtingen in een volgend jaar, waarbij de oordeelsvorming van het management het moeilijkst of het meest subjectief is. Als de reële waarde van een actief of verplichting gebaseerd is op een recentelijk waargenomen marktprijs kan de toelichting over de veronderstellingen en onzekerheden achterwege blijven. De AFM heeft geconstateerd dat deze vrijstelling soms ten onrechte wordt toegepast, ingeval de reële waarde niet op een recentelijk waargenomen marktprijs is gebaseerd. Veel ondernemingen geven in dit kader een opsomming van de balansposten waar het risico op een materiële aanpassing van de reële waarde het grootst is. Een aantal ondernemingen vermeldt de veronderstellingen en andere schattingsonzekerheden slechts voor een deel van de opgesomde balansposten.

Toelichtingen over de belangrijkste accounting policies

IFRS verplicht tot het vermelden van de belangrijkste 'accounting policies'. Deze accounting policies zijn niet in alle gevallen entiteitspecifiek. Ook dit jaar heeft de AFM meerdere jaarrekeningen gezien die niet geheel aan dit vereiste voldoen. Eén van deze jaarrekeningen is van een onderneming die zeer verschillende activiteiten heeft, die elk afzonderlijk van materieel belang zijn. De jaarrekening vermeldt uitsluitend dat de omzet en de kosten worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Deze toelichting is weinig informatief. Voorts brengt de aard van de verschillende activiteiten met zich mee dat de wijze waarop de mate van voortgang wordt bepaald, per activiteit verschilt.

Toelichtingen over bijzondere waardeverminderingen (impairments) zijn op onderdelen verbeterd. Verdere verbetering is noodzakelijk.

Ten opzichte van vorig jaar lijkt zich een verbetering af te tekenen in de toelichtingen op bijzondere waardeverminderingen. Dat geldt echter nog niet voor alle jaarrekeningen. De toelichting over bijzondere waardeverminderingen kan verder worden verbeterd door het navolgende op te nemen in de jaarrekening:

- welke veronderstellingen zijn gebruikt bij de bepaling van de realiseerbare waarde. In de gevallen dat de veronderstellingen wel worden vermeld zijn deze vaak weinig specifiek en/of informatief;
- wat de effecten van mogelijke afwijkingen in de belangrijkste gehanteerde veronderstellingen bij de bepaling van de realiseerbare waarde zijn, indien deze impact hebben op de uitkomst. Kennis van gehanteerde veronderstellingen en de effecten van mogelijke wijzigingen daarin zijn relevant voor de belegger bij de

beoordeling van bijzondere waardeverminderingen en de effecten daarvan op de financiële positie en de financiële prestaties; en

- of de realiseerbare waarde op basis van de reële waarde minus kosten, dan wel op basis van de bedrijfswaarde is bepaald.

De AFM zal over dit onderwerp in 2012 een themaonderzoek uitvoeren, (zie hoofdstuk 7). Uit de tussentijdse financiële verslaggeving (kwartaal- en halfjaarberichten) blijkt dat een aanzienlijk aantal ondernemingen in 2011 een bijzondere waardevermindering heeft doorgevoerd.

Toelichtingen over de methode en belangrijke veronderstellingen die zijn gehanteerd bij de bepaling van de reële waarde van vastgoedbeleggingen moeten beter

De waardering van vastgoedbeleggingen blijft actueel, mede als gevolg van de huidige economische ontwikkelingen. Van belang hierbij is dat de methoden en belangrijke veronderstellingen die gehanteerd zijn bij het bepalen van de reële waarde van vastgoedbeleggingen worden toegelicht. Het gaat daarbij vooral om de invloed van zogenoemde huurvrije perioden en leegstand, en om de gehanteerde discontovoeten en veronderstelde ontwikkelingen van de huren. Deze toelichting kan in een aantal gevallen beter. De AFM wijst er als voorbeeld op dat de toezichthouder op de Duitse markt (Bafin) een vastgoedbelegger heeft opgedragen om een bericht te publiceren dat haar toelichting op dit punt niet voldoet.¹

Informatie over financiële instrumenten kan verder worden verbeterd

Hoewel de toelichtingen op financiële instrumenten zijn verbeterd, geldt ook hier dat verdere verbetering noodzakelijk is. De relevante verslaggevingsstandaard IFRS 7 is principles based en schrijft voor dat een onderneming alle toelichtingen (onderstreping AFM) moet verstrekken die de gebruiker van de financiële verslaggeving in staat stelt om zich een oordeel te vormen over a) het belang van financiële instrumenten voor de financiële positie en prestaties van de onderneming en b) de aard en de omvang van de risico's die voortvloeien uit financiële instrumenten.

Regelmatig ziet de AFM zogenoemde analistenpresentaties die samen met de publicatie van de (half)jaarlijkse financiële verslaggeving worden uitgebracht en die op onderdelen, waaronder de toelichting op financiële instrumenten, zoals de posities in staatsobligaties van GIIPS-landen², meer gedetailleerde informatie bevatten dan de (half)jaarlijkse financiële verslaggeving. Gegeven de ruim geformuleerde verplichtingen in IFRS 7 behoort deze aanvullende informatie onderdeel uit te maken van de (half)jaarlijkse financiële verslaggeving.

Informatie over winstbelastingen in de jaarrekening kan verder worden verbeterd

Bij een deel van de jaarrekeningen kan deze toelichting verder worden verbeterd. Het betreft in het bijzonder de vermelding van de:

- componenten van de belastinglast, onderverdeeld naar de onmiddellijk verschuldigde belasting en de latent verschuldigde belasting. Bij de laatste

¹ http://investor.ftd.de/pdf/files/776764_TAG_Immobilien80.pdf

² Griekenland, Italië, Ierland, Portugal en Spanje

component moet ook vermeld worden op welk type tijdelijke verschillen de last of bate betrekking heeft. Tijdelijke verschillen zijn verschillen tussen de waardering van balansposten in de jaarrekening en in de fiscale balans;

- oorzaken voor een afwijking tussen het toepasselijke belastingtarief en de effectieve belastingdruk.

In een aantal gevallen zijn deze toelichtingen ontoereikend gespecificeerd en worden elkaar compenserende factoren op de regel ‘overige’ gerapporteerd.

Informatie over op aandelen gebaseerde beloningen aan key management en bestuurders moet beter

IFRS schrijft voor dat in de toelichting op de beloningen van het key management de op aandelen gebaseerde beloningen afzonderlijk dienen te worden weergegeven. Titel 9 Boek 2 BW vereist bij de vermelding van de bestuurdersbeloningen per bestuurder/commissaris hetzelfde.

De toepassing van deze voorschriften moet beter, omdat een deel van de ondernemingen de op aandelen gebaseerde beloningen niet of slechts ten dele opneemt. Een vorm van het onjuist toepassen van de verslaggevingsvoorschriften is het vermelden van de reële waarde van de aandelen die het key management en/of bestuur daadwerkelijk in het boekjaar heeft ontvangen, onder aftrek van de bedragen die door de bestuurders en/of key management zijn betaald. Deze informatie kan nuttig zijn vanuit het perspectief van de verantwoording over de beloning. Een juiste toepassing van de standaard en wet vereist dat de aldus vermelde bedragen gelijk zijn aan de bedragen die in de winst- en verliesrekening voor dergelijke beloningen zijn opgenomen. Het bedrag in de winst- en verliesrekening is berekend op basis van de voorschriften uit IFRS 2.

Segmentinformatie

Binnen European Securities and Markets Authority (ESMA) is een werkgroep actief om knelpunten te signaleren bij de toepassing van de voorschriften over segmentinformatie (IFRS 8).

De werkgroep heeft overleg gevoerd met vertegenwoordigers van de Corporate Reporting Users’ Forum (‘CRUF’), een discussieplatform over financiële verslaggeving van professionele beleggers en analisten. Deze vertegenwoordigers geven aan dat zij een voorstander zijn van een rapportage op basis van het principe ‘through management’s eyes’ mits eerlijk en volledig toegepast. Echter, zij geven aan behoefte te hebben aan meer gedetailleerde segmentinformatie om goede ‘forecasts’ te kunnen maken. In dit verband worden ondernemingen aangemoedigd om per gerapporteerd segment de navolgende gegevens te rapporteren: operationele winst, operationele kasstromen, operationele activa, werkkapitaal, materiële vaste activa, uitgaven voor investeringen en opgenomen leningen. Verder bestaat bij de analisten en ook bij veel toezichthouders de indruk dat het aantal gerapporteerde segmenten te klein is. Met andere woorden, het lijkt erop dat te veel operationele segmenten worden samengevoegd in één gerapporteerd segment.

In dit kader heeft ESMA recentelijk bij het IFRS Interpretations Committee ('IFRIC') aangedrongen³ op de opname van een aanvullend toelichtingvereiste in IFRS 8. Naar het oordeel van ESMA zouden ondernemingen moeten toelichten welke operationele segmenten zijn samengevoegd en welke economische indicatoren in de beoordeling zijn betrokken om te constateren dat de operationele segmenten dezelfde economische karakteristieken hebben. Deze toelichting leidt tot een verbetering van de kwaliteit van de financiële verslaggeving en helpt gebruikers te begrijpen hoe operationele segmenten zijn samengevoegd tot gerapporteerde segmenten. Om die reden dringt de AFM er bij ondernemingen op aan om op dit punt transparant te zijn, hoewel nu nog onzeker is of de International Accounting Standards Board ('IASB') en/of IFRIC dit punt zullen oppakken. Ook wijst de AFM op de verplichting om toe te lichten welke factoren zijn gebruikt om de te rapporteren segmenten te identificeren en wat de belangrijkste producten en diensten zijn van de gerapporteerde segmenten. Bij de desktopreviews die in 2012 worden uitgevoerd zal de AFM extra aandacht besteden aan het samenvoegen van operationele segmenten tot gerapporteerde segmenten.

'Non cash items' behoren niet in het kasstroomoverzicht te worden opgenomen

Ook in de financiële verslaggeving 2010 heeft de AFM voorbeelden aangetroffen van 'non cash items' die ten onrechte in het kasstroomoverzicht worden gepresenteerd. Eenmaal betrof het een nog niet betaald gedeelte van het aandelenkapitaal dat ten onrechte was opgenomen als kasstroom uit de financieringsactiviteit met een corresponderende correctie in de operationele kasstroom. Op basis van het kasstroomoverzicht vormt de belegger zich een oordeel over de mate waarin de onderneming in staat is om (operationele) kasstromen te genereren. De opname van 'non cash items' kunnen dan ook tot een verkeerde inschatting van de kasstromen bij de belegger leiden.

4 Voorlopige bevindingen uit themaonderzoeken 2011

In 2011 voert de AFM een drietal thematische onderzoeken uit, waarover eind oktober zal worden gerapporteerd. Hieronder volgen, zij het summier, de voorlopige bevindingen:

Bedrijfscombinaties: IFRS 3R

Uit het themaonderzoek IFRS 3R blijkt dat in het boekjaar 2010 circa 18% van de aandelenfondsen één of meer bedrijven heeft verworven die individueel materieel zijn. Verder blijkt dat vrijwel alle ondernemingen de naam van het overgenomen bedrijf, het percentage zeggenschap, de overnamedatum, het overnamebedrag en de reële waarde van de overgenomen activa en verplichtingen, toelichten. Opmerkelijk is dat vrijwel geen opname van voorwaardelijke activa en verplichtingen zijn aangetroffen. Bij overnames waarbij een belang van derden ontstaat in de overgenomen partij, wordt de goodwill in de praktijk volgens de partiële methode verwerkt.

Winst per aandeel: IAS 33

Uit de resultaten van het themaonderzoek 'Winst per aandeel' (WPA) blijkt dat de presentatie en de toelichting in de financiële verslaggeving 2010 over het algemeen

³ <http://www.esma.europa.eu/popup2.php?id=7718>

voldoende is. Alle ondernemingen presenteren de gewone en verwaterde winst per aandeel onder de geconsolideerde winst- en verliesrekening. In dit primaire overzicht presenteren verschillende ondernemingen ook aanvullende informatie variërend van de presentatie van het gemiddeld aantal uitstaande aandelen tot een uitgebreide toelichting inclusief de berekening van de WPA, aansluitingen, verloopoverzichten van het aantal uitstaande aandelen en aanvullende maatstaven zoals dividend per aandeel of resultaat per aandeel geschoond van bijzondere posten. Deze aanvullende informatie, die nuttig is voor de gebruiker van de jaarrekening, moet in de toelichting worden opgenomen. Vrijwel alle ondernemingen geven in de toelichting op de jaarrekening een nadere uiteenzetting van de WPA. De toelichting op het gehanteerde resultaat (de teller in de WPA-berekening) is over het algemeen goed. De toelichting op het gehanteerde gewogen gemiddeld aantal aandelen (de noemer in de WPA-berekening) behoeft in een aantal gevallen echter verbetering. Niet altijd is duidelijk hoe een onderneming tot het gehanteerde aantal aandelen is gekomen.

Enkelvoudige jaarrekeningen van obligatiefondsen

Uit het themaonderzoek 'Enkelvoudige jaarrekeningen van obligatiefondsen' kan het volgende worden vermeld. Het blijkt dat voor twintig procent van de onderzochte ondernemingen nog een nader onderzoek zal worden uitgevoerd naar de juiste toepassing van de verslaggevingsregels. De onderwerpen die onderzocht zullen worden, lopen zeer uiteen en zullen in de publicatie over het themaonderzoek nader worden toegelicht.

5 Waardering van en transparantie over staatsobligaties en andere posities met landenrisico

Als gevolg van de schulden crisis staan de staatsobligaties en andere posities met landenrisico, zoals credit default swaps (CDS) en vorderingen die gedekt zijn door garanties van de betreffende overheden in de belangstelling. Op dit moment gaat het hierbij vooral om de GIIPS-landen. Binnen ESMA hebben de toezichthouders op de financiële verslaggeving afgesproken om zoveel mogelijk gezamenlijk en gecoördineerd op te treden. Deze samenwerking heeft onder meer geresulteerd in het 'ESMA Statement on disclosures related to sovereign debt to be included in IFRS Financial statements' van 28 juli 2011, welke op de website van de AFM is gepubliceerd⁴.

Het is van belang dat ondernemingen transparant zijn over de bovenvermelde posities die zij op balansdatum aanhouden en de regels voor de bijzondere waardeverminderingen goed toepassen. De IASB heeft begin augustus in een brief aan ESMA nadrukkelijk op dit belang gewezen⁵. De AFM heeft hieraan specifiek aandacht besteed bij de tot op heden beoordeelde halfjaarberichten. De AFM heeft het beeld dat nagenoeg alle beoordeelde financiële instellingen de reële waarde van de rechtstreekse beleggingen in Griekse staatsobligaties op basis van de notering per 30 juni 2011 hebben bepaald (level 1 waardering). In overeenstemming met de voorschriften zijn de negatieve herwaarderingsreserve voor Griekse staatsobligaties die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan (looptijd tot en met 2020), in de winst- en

⁴<http://www.afm.nl/nl/professionals/afm-actueel/nieuws/2011/juli/esma-staatsobligaties.aspx>

⁵<http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/949CAE0C-3E3B-4F64-9F1D-53B491458880/0/LettertoESMA4August2011.pdf>

verliesrekening als verlies verwerkt. Voorts is gebleken dat de regels inzake classificatie van deze bezittingen uit hoofde van de toe te passen waarderingsgrondslag beter moet. Het moet duidelijk zijn of de bezittingen behoren tot de categorie ‘available for sale’, ‘aangehouden tot einde looptijd’ of ‘leningen en vorderingen’. Voor wat betreft de transparantie over de aangehouden posities wijst de AFM ook naar het onderdeel ‘Informatie over financiële instrumenten is verbeterd’, zoals opgenomen in hoofdstuk 3 van deze publicatie.

Binnen ESMA wordt geïnventariseerd in hoeverre in de halfjaarlijkse financiële verslaggeving 2011 de financiële verslaggevingsregels correct en consistent zijn toegepast ten aanzien van de waardering van de Griekse staatsobligaties. Het is lastig de ontwikkelingen met betrekking tot de Europese schuldencrisis en de impact daarvan op de financiële markten te voorspellen. Mede om die reden zou de AFM graag met alle betrokkenen in gesprek gaan. Daarom heeft de AFM het voornemen om medio december 2011 een rondetafel te organiseren over de waardering van en transparantie over staatsobligaties en andere posities met landenrisico. Voor deze rondetafel zullen onder meer de opstellers en gebruikers, DNB, NBA en accountants worden uitgenodigd.

Publicaties van ESMA over dit onderwerp kunnen gevolgd worden op de websites van de AFM en ESMA .

6 Gewijzigde standaarden vanaf het boekjaar 2011⁶

De IASB en IFRIC hebben gewijzigde standaarden en interpretaties uitgebracht die, na endorsement door de EU, van toepassing zijn vanaf het boekjaar 2011. Alvorens deze kort te bespreken wijst de AFM eerst op een verplichting ten aanzien van de IFRS-standaarden die nog niet effectief zijn.

Niet-toegepaste IFRS-standaarden die nog niet effectief zijn

IAS 8.30 vereist dat ondernemingen een inschatting geven van de gevolgen voor de jaarrekening van de toekomstige toepassing van IFRS-standaarden die door de IASB zijn gepubliceerd, maar die nu nog niet effectief zijn. Gezien de ingrijpende veranderingen die in de komende jaren in IFRS zullen plaatsvinden, zal het belang van deze bepaling toenemen. Onlangs heeft de IASB IAS 19 R uitgebracht. Deze standaard is effectief voor boekjaren vanaf 1 januari 2013 en de toepassing zal in veel gevallen invloed hebben op de jaarrekening. De AFM verwacht dat de verwachte effecten worden toegelicht in de jaarrekening 2011. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan de gevolgen van de afschaffing van de zogenoemde corridor methode, de verwerking van de actuariële resultaten in ‘other comprehensive income’, de invoering van de benadering waarbij netto-interest wordt berekend over de nettoverplichting (actief) alsmede de mogelijke wijziging in de classificatie van de pensioenregeling.

Onderstaand volgen de hoofdlijnen van de belangrijkste wijzigingen.

⁶ De opstellers van de financiële verslaggeving reageren wisselend op dit onderdeel van de publicatie. Een deel van de opstellers vindt de opname overbodig, terwijl een even groot deel dit onderdeel van de publicatie nuttig vindt. Voor de laatste groep heeft de AFM dit onderdeel gehandhaafd.

IAS 24R

De nieuwe, aangepaste standaard voor toelichtingen op verbonden partijen is van toepassing voor boekjaren die beginnen op of na 1 januari 2011. Enerzijds leidt de wijziging in de definitie van verbonden partij tot een uitbreiding. De navolgende relaties worden als verbonden partijen aangemerkt:

- Geassocieerde deelnemingen van dochtermaatschappijen met een gemeenschappelijke investeerder en andersom;
- Entiteiten waarin het key management investeert en de entiteiten die door dat key management worden bestuurd;
- Entiteiten met een gemeenschappelijke aandeelhouder waarbij de aandeelhouder bij de ene entiteit invloed van betekenis heeft en over de andere entiteit zeggenschap of gedeelde zeggenschap; en
- Entiteiten waarbij een individuele belegger zeggenschap of gedeelde zeggenschap heeft over een rapporterende entiteit en een familielid van deze individuele belegger zeggenschap of gedeelde zeggenschap heeft over een andere entiteit.

Anderzijds is er een vrijstelling voor de normale toelichtingen over de transacties en uitstaande vorderingen en schulden, met inbegrip van aangegane verplichtingen in verband met zogenoemde 'overheidsgerelateerde entiteiten'.

Aanpassing IAS 32 financiële instrumenten presentatie; classificatie van claimemissies

Deze aanpassing is van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 1 februari 2010 en betreft de aanpassing van het verplichtingenbegrip zodat uit te geven claimemissies kwalificeren als eigen vermogen. De voorwaarde hierbij is dat alle houders van aandelen uit dezelfde klasse prorata naar hun aandelenbelang het recht krijgen om een vast aantal aandelen te verwerven tegen een vast bedrag.

Aanpassing IFRIC 14 vooruitbetalingen bij een minimaal funding vereiste

Deze aanpassing van IFRIC 14 is van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2011 en is nodig om een onbedoeld effect te herstellen waardoor het niet was toegestaan om een vooruitbetaling te activeren die uit hoofde van een minimaal funding vereiste is gedaan.

IFRIC 19 Omzetten van financiële verplichtingen in eigen vermogensinstrumenten

IFRIC 19 is van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 1 juli 2010. De interpretatie geeft guidance over de verwerking van de omzetting van financiële verplichtingen in eigen vermogensinstrumenten. Bij de omzetting dient de financiële verplichting geheel of gedeeltelijk te verdwijnen. De reële waarde van de uitgegeven aandelen is het bedrag dat de onderneming betaalt voor de terugkoop van de schulden. Een eventueel verschil tussen de koopsom en de boekwaarde van de verplichting dient in de resultatenrekening te worden verantwoord.

Annual improvements

'Annual improvements' hebben geleid tot een beperkte aanpassing van IFRS 1 (Eerste toepassing IFRS), IFRS 3 (Bedrijfscombinaties), IFRS 7 (Financiële instrumenten; toelichtingen), IAS 1 (Presentatie van de jaarrekening), IAS 27 (Geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening) en IFRIC 13 (Customer loyalty programmes).

7 Themaonderzoeken in 2012

De AFM voert in 2012 vier themaonderzoeken uit. De onderzoeken hebben betrekking op:

1. Vastgoedbeleggingen;
2. De waardering van en transparantie over staatsobligaties en andere beleggingen met landenrisico's;
3. Bijzondere waardeverminderingen op vaste activa en de toelichtingen daarop; en
4. Toelichtingen op belangen van derden (non controlling interests).

Op 31 augustus jl. heeft de AFM een persbericht uitgebracht waarin de vier themaonderzoeken voor 2012 zijn aangekondigd. Deze thema's sluiten grotendeels aan bij de eerdergenoemde aandachtspunten die uit de reguliere onderzoeken in 2011 naar boven zijn gekomen. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar het persbericht⁷.

Autoriteit Financiële Markten

T 020 797 2000 | F 020 797 3800

Postbus 11723 | 1001 GS AMSTERDAM

www.afm.nl

De tekst in deze brochure is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontleen. Door besluiten op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet langer actueel is wanneer u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – zoals bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door acties ondernomen naar aanleiding van deze brochure.

Amsterdam, mei 2007

⁷<http://www.afm.nl/nl/professionals/afm-actueel/nieuws/2011/aug/themaonderzoeken-fv.aspx>